

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה. (ה. ב.), הפסיקה התורה פרשת המשכן בשלש פרשיות אחרות, מצורע גזל, נזיר וסוטה, נראה שאלה הם כנגד מה שאמרו בבבא בתרא קס"ה כולם באבק לשה"ר רובם בגזל ומיעוטם בעריות, כי מצורע נגד לשה"ר כדאיתא בערכין ט"ו שעל עון לשה"ר נלקה בצרעת, אח"כ גזל, ואח"כ נזיר וסוטה שהם מגדרי עריות, כמו שאמרו הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.

ונאמר זה כאן אחרי פקודי המשכן, כי שורש החטאים הללו הם ע"י בניית האדם לרשות שאינו שלו, מה שמדבר מעניני חבירו, גוזל ממונו ופוגע באשת חברו, ילמוד ההתבוננות בה מעבודת המשכן אשר כל איש על משמרתו יעמוד, ואין רשות לא' לעבוד משמרת רעהו, ומשורר ששיער חייב מיתה, ואם ככה יעשה כל אחד יחזיק בשלו לא יגיע לחטאים אלה.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

הם נשיאי המטות. (ז. ב.), פירש"י, שהיו שוטרים עליהם במצרים והיו מוכים עליהם ע"כ. ומה שנזכר זה דייקא כאן בשעת נדבת העגלות, אפשר לרמוז בא למה נדבו עגלות, כי הרגישו בצערם של ישראל במצרים והיו מוכים עליהם כדי להקל סבלם, ע"כ גם כאן כאשר ראו צווי בני גרשון ומררי לישא משאת המשכן, רצו להקל משאם ע"י נדבת העגלות [ובאמת לא ידע משה אם לקבל מהם, כדאיתא לקמן ברש"י עה"פ ויקריבו, אפשר שמהאי טעמא גופא זכו שתקבל נדבתם כיון שהיתה כוונתם שלמה לטובתם של ישראל וכבוד המקום].

(שם)

מאמר "מעלת הנזיר"

[מתוך ספר בית אב שיחות – נאמר בשנת תשל"ג לפ"ק]

החיות מעל הארץ ינשאו האופנים", כי רוח החיות באופנים, וזה לעומת זה, כך היא כל צורת הבריאה בהשתלשלותה מלמעלה למטה, קשורים אלו באלו מפלאי הבורא ית"ש.

ומבואר יסוד זה במסילת ישרים שער הזריזות (פרק ז), וז"ל: "ואמנם התבונן עוד שכמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהטות הפנימי כן מן הזריזות יולד ההתלהטות והיינו כי מי שמרגיש עצמו במעשה המצוה כמו שהוא ממהר תנועתו החיצונה, כן הנה הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית כמו כן והחשק והחפץ יתגבר בו וילך אך אם יתנהג בכבודות בתנועת איבריו גם תנועת רוחו תשקע ותכבה וזה דבר שהנסיין יעידהו.

ואמנם כבר ידעת שהנרצה יותר בעבודת הבורא, יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה כו' ואולם האדם אשר אין החמדה הזאת לזהטת בו כראוי, עצה טובה היא לו שיזדרז ברצונו כדי שימשך מזה שתולד בו החמדה בטבע כי התנועה החיצונה מעוררת הפנימית ובודאי שיותר מסורה בידו היא החיצונה מהפנימית אך אם ישתמש ממה שבידו יקנה גם מה שאינו בידו בהמשך כי תולד בו השמחה הפנימית והחפץ והחמדה מכח מה שהוא מתלהט בתנועתו ברצון והוא מה שהיה הנביא אומר ונדעה נרדפה לדעת את ה' כו' עכ"ל.

הרי אמור שהפעולה החיצונית היא עצה וחכמה להגיע אל המעלה הפנימית הרוחנית, ועדיין טבע זה היא מפלאי הבורא, איך פעולת הגוף תפעול במעלות הנפש, אם משים דעתו לכך - נדעה נרדפה לדעת - שדעתו שיהיה נזיר לה' לקדש עצמו לשם ה'. והוא גם דאיתא במדרש (י, ב) עה"פ כי יפליא וכו' תנה בני לבך לי ע"כ, שעיקר הרצון שעיי"ז יתן לבו לד'.

ובגמרא תענית (דף יא. -): "אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא סבר כי האי תנא דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה תלמוד לומר וכפר

הנזיר נקרא קדוש, ואיתא במדרש (י, יא) שהרי הוא ככה"ג, וברמב"ן הביא הפסוק ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים השוה אותו הכתוב לנביא עכ"ל, מדריגה גדולה ונפלאה, ובמה זכה לה? משום שקבל עליו נזירות ל' יום שלא ישתה יין, והאיך יתכן זה?

ובמדרש עוד (שם) שהמקדש עצמו מעט למטה מקדשים אותו הרבה למעלה, ומה קדושה יש בזה כל כך ע"י שקיבל עליו נזירות ל' יום?

ואמנם איתא בספורנו עמש"כ לנדור נזיר להזיר לד' (ו. ב.), וז"ל: להפריש עצמו מכל אלה למען יהיה כלו לה' להתעסק בתורתו וללכת בדרכיו ולדבקה בו" ע"כ. היוצא מזה כי מי שמקבל עליו נזירות סתם אינו מועיל אלא לפי כוונתו הוא נדון, שיהיה נזיר להזיר לד', שידע תכלית הנזירות להיות מקדש עצמו עיי"ז לעסוק בתורה ולדבק בשמו ית', המחשבה היא היא המביאה לידי כך שתועילנו מעשה הנזירות למעלתו הגדולה.

ואפשר הוא כוונת המדרש (שם אות י) ז"ל: "כל ימי נדר נזרו, נדרו תלוי בנזירותו ולא נזירותו תלויה בנדרו" ע"כ, כי עצם הנדר לבד אינו העיקר, אלא הדבר תלוי בתכלית הנזירות להיות מבקש לקדש עצמו לעבודתו ית"ש.

ועדיין הדברים נפלאים איך יועילו גדרי הנזירות שלא ישתה יין ולא יטמא למת, שעיי"ז יכול להגיע למעלת מחשבת הקדושה עליונה ממש. ויובן עפ"י מה שרמז בשפת אמת (שנת תרל"א) בביאור לשון איש כי יפליא, על מה דאיתא במדרש פרשת בראשית (א, ג) כי אתה ד' עושה נפלאות קאי על יצירת האדם, וביאר השפ"א שהרכבת נפש רוחנית בגוף גשמי, הרי זה פלא עליון, וכדפירש הרמ"א באו"ח סי' ו' הברכה מפליא לעשות על הרכבת הנפש בגוף. ועתה יאמר כיון שכן גזר וכן עשה יוצר בראשית הרי עלית הנפש תלויה בפעולת הגוף. ומעין שקראנו בהפטורת שבועות (יחזקאל א. ט.) "ובהנשא

שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחזו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה",¹ ושם עוד: "מתקיף לה רבי מני מאי שנא אשם נזיר טמא דלא אכל דאתי על חטא כל אשמות נמי לא ליכול דעל חטא אתו א"ל ר' יונה היינו טעמא כשהן תוהין נוזרין וכשהן מטמאין ורבין עליהן ימי נזירות מתחרטין בהן ונמצאו מביאין חולין לעזרה".

ושם בר"ן שתוהין שמתחרטין על מעשיהם, הרי שתחלת נזירותם היתה בהם משום תשובה ממש ולמה לא תועיל תשובה זו להתקיים לבסוף והם מתחרטים על המצוה, גם לא נתבאר מה ראה שמעון הצדיק באותו שבא מן הדרום שלא חשש לו שיתחרט.

והנה בתוספות מוסיפים שם דברי ביאור וז"ל (כד"ה כשהן): "כשהן תוהין בעוונותיהם ודואגין מן היסורין נודרין להגן מן היסורין וכשרבים עליהם ימי טומאה מתחרטין" עכ"ל, ושם בפירוש הרא"ש ז"ל: "נבהלין על פורענותם ותולין אותו בעוונותיהן ומהרהרין תשובה בלבם ונדרין" עכ"ל. ממש חרטה ותשובה, אבל מאחר שאינה אלא להגן מן הפורענות להנצל מן היסורין חשש שלא יתקיימו הדברים.

הבט וראה איך מסתכלים ע"ז מן השמים, איתא בתענית (דף ת.): "אמר רבי אמי אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם משים נפשו בכפו", ופירש"י נפשו מכוונת עם כפו. הביאור שתהיה פנימיותו בד בבד עם חצוניותו ולא יהיה מתפלל מן השפה ולחוץ.

ושם אוקים שמואל אמורא עלה ודריש ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבו לא נכון עמו ולא נאמנו בביתו, מבואר כי מי שאינו משים נפשו בכפו להיות מעשיו ודבוריו מכוונים עם פנימיותו כוונת לבו, הרי זה נקרא מפתה ומכזב, ושם בתהלים רישא דקרא ואם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו קל, כמה נורא הדבר, דבאמת מדובר שם כבעל תשובה שעשה תשובה ומשחר קל ודורשו,

עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזה נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים קל וחומר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה ר' אלעזר אומר נקרא קדוש שנאמר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה ולשמואל הא איקרי קדוש ההוא אגידול פרע קאי ולר' אלעזר הא נקרא חוטא ההוא דסאיב נפשיה ומי אמר רבי אלעזר הכי והאמר ר' אלעזר לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו שנאמר בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר [פירש"י: כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו. כאילו כל מעיו קדוש ואסור להכחישן] לא קשיא הא דמצי לצעורי נפשיה הא דלא מצי לצעורי נפשיה [פרש"י: שיכול לסבול התענית משבחו הקב"ה אבל מי שאינו יכול להתענות נקרא חוטא]."

ועוד שם בגמרא: "ר"ל אמר נקרא חסיד שנאמר גומל נפשו איש (חסיד) ועוכר שארו וגו'". ופירש"י, גומל נפשו מפריש עצמו ממאכל כמו ביום הגמל, וכבר הקשה מהרש"א אם כן סותרים הרישא דקרא והסיפא דקרא דהרישא משבח את המתענה והסיפא קורא אותו אכזרי. והתוספות פ' להיפך גומל נפשו, שגומל חסד ואינו מתענה.

ומה שנראה בזה לפי דברינו בביאור הגמרא הוא נפלא ממש, כי ודאי עיקר התענית מה שמצער עצמו יהיה משום צרכי נפשו, להיטיב ולקדש נפשו לזככה לעבודת ד', וימוד אדם עצמו שתלויה המדה בזה שיזכור שיש קדוש בקרבו היא נפשו האלקית, חלק אלקי ממעל שהרכיבו הבורא בגוף בשר ודם, ומעתה תלוי אם מצי לצעורי נפשיה, נפשיה דייקא שלא ישאר בצער גופני בעלמא אלא פעולת גופו תפעול בנפש לעוררה ולטהרה כמכוון, אז מקרי קדוש, אבל אי לא מצי לצעורי נפשיה, וישאר במעשה צער הגוף בלי שיגיענו מזה מעלת נפש, חוטא מקרי.

והן דברי ר"ל גומל נפשו איש חסד ועוכר שארו אכזרי, כי אם את נפשו גומל חסיד נקרא, אבל אם רק עוכר שארו ובשרו הוא, איננו אלא אכזרי.

ויש להשתומם עד כמה הדברים מגיעים, ועד כמה אנו עלולים לרמות את עצמנו בזה, עיי' נדרים (דף ט.): במעשה דשמעון הצדיק: "דתניא אמר [רבי] שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו

הגדרים והנהגות שהורגלנו בהם במעשנו והנהגותינו, ואיתא באבן עזרא עה"פ כי יפליא, שהנזיר עושה דבר פלא להתנהג היפך העולם - גם אנו זו דרכנו בחוגים שלנו - היפך העולם בלבוש כדיבור ובמעשה, אבל מי יודע אם תשוקתנו הפנימית באמת מכוונת לגדרים וסייגים אלה.

הלא אין אלה אלא - כלשון מס"י הנ"ל - עצות טובות למי שרוצה לדעת את ד', אבל אם ח"ו ישאר בתנועה החיצונית לבד, כיראת אנשים מלומדה, או אם מחזיק בזה רק מפחד עונש היסורין, הלא בשמים ח"ו מכריזים עליו כזבן ומפתה!

הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שעי"ז יתקדש ויתעלה וממילא לא יגיע למעשיה המכוערים.

הנסינות המסובכים אותנו עם כל הרע והכיעור, הוא צריך להביא אותנו לידי מעשה פלא שלא כמנהג העולם, אולם בתכלית המכוון בפלא הרכבת הנפש שנמשך אחר הגוף, שנרצה להתעלות לידי קדושה ושלמות נפשי כלשון הספורנו הנזכר - להתעסק בתורתו ללכת בדרכיו ולהדבק בשמו.

אבל כיון שאינו אלא משום פחד היסורין, כדכתיב ואם הרגום וכו', עדיין הוא בכלל אין כוונתו לשמים והוא מפחד ומכזב, ועל כן לא נאמן בבריתו, אין אנו בטוחים שיעמוד בזה כי כאשר יחלוף הפחד ויכביד עליו הנהגתו הטובה מתחרט עליה.

והוא ממש ענינם של הנזירים שחש להם שמעון הצדיק שמביאים חולין לעזרה, עד שבא זה מן הדרום, שהוא לא נדר משום חטא ויסורין, אלא שכל עצמו בא לקדש עצמו במותר לו שפחד שלא יתגבר יצרו, הוא יראת חטא, כמבואר במס"י פרק כ"ד, להבדיל פן הירא מחמת עונש או הירא מחמת יראת חטא שירא פן יכשל ויעשה דבר או חצי דבר נגד רצונו ית"ש ושלא יתערב ויכנס במעשיו פשיעה, היא היא היראה השלמה מחמת גודל התשוקה לשלמות הנפש וקדושתה, וזהו שהביאו לנדוד נזיר, הוא הנזיר להזיר לד', ועליו קרא ירבו כמותו בישראל.

תכלית הנזירות היא התשוקה לעליה לקדושה ושלמות הנפש, אז אין לחוש מריבוי ימי הנזירות, הנה אנו רבו עלינו ימי נזירות כי כולנו רבות מאד

מזלא טבא

ברכת מזלא טבא לידידינו הדגול, הרב הגאון המופלג, יגע בתורה יומם וליל, רודף צו"ח, ולבו פתוח

לכל נשברי לב, איש האשכולות

מוה"ר ר' אברהם אבא שלעזינגער שליט"א

בנו הצעיר דמרן רה"י שליט"א, ור"מ ישיבה"ק 'מחזיקי לומדי תורה' דבעלזא - מכנובקא

לרגל נישואי בתו הכלה תחי' עב"ג החתן הבחור המופלג בתוי"ש, מוכתר בכל מידה נכונה

הרב ישראל רוזנר שליט"א - ציריך שווייץ

שתתקיים בס"ד ביום ה' לסדר "יברכך ה' וישמרך" בעיר הבירה לונדון יצ"ו

ויה"ר שיהא הזיווג עולה יפה, ויראה נחת מכל יוצ"ח מתוך הרחבת הדעת

הברכה אחת לעט"ר הו"כ מרן ראש הישיבה שליט"א שמשפע שמחה זו יושפע רוב שמחה ונחת ובריות גופא אמן!